

1 . SADJARSKO-ZELENJADARSKA KONFERENCA 2022

PREGLED TRGA SADJA IN ZELENJADNIC V SLOVENIJI

Barbara ZAGORC & Ana HITI DVORŠAK

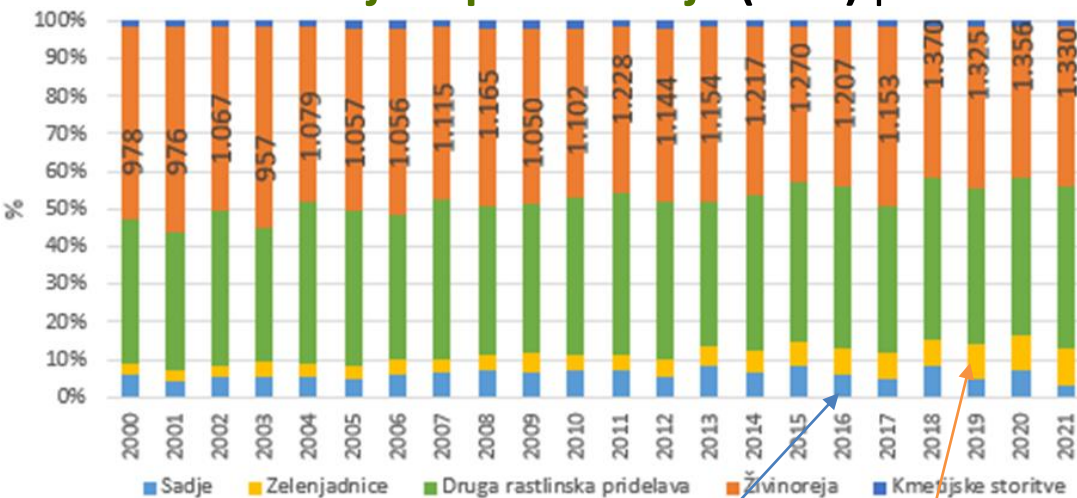
GZS, Ljubljana, 22. november 2022

Vsebina

1. Uvod
2. Zelenjadnice (pridelava, zunanja trgovina, poraba, prodaja, cene)
3. Sadje (pridelava, zunanja trgovina, poraba, prodaja, cene)
4. Zaključki

Uvod

Vrednost kmetijske proizvodnje (VKP) po osnovnih cenah (tekoče cene, tekoči tečaj)

Vrednost kmetijske proizvodnje:

2000-2021: **957,0–1.370,0** mio EUR

Povp. 2012-2020: **1.252,5** mio EUR

Sadje in zelenjadnice:

- **7,2 %–16,7 %** v vrednosti KP
- **6,4 %–28,5 %** v vrednosti rast. prid.
- 2000-2021: **70,0–225,9** mio EU
- Povp. 2012-2020: **169,5** mio EUR

➤ SADJE:

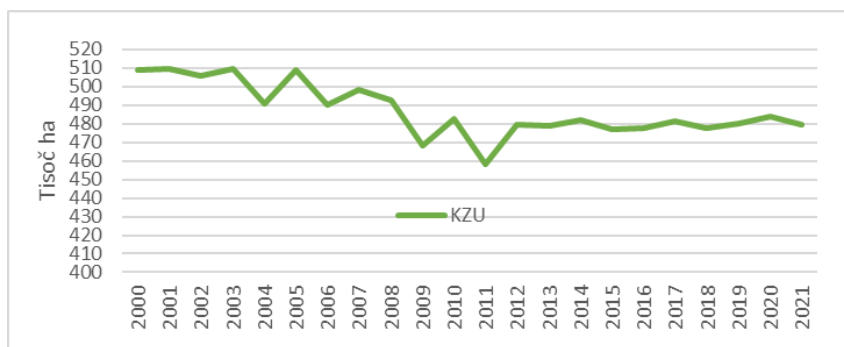
- 00-21: **3,2 %–8,5 %** ali **39,1–116,0** mio EUR;
- Povp. 12-20: **6,4 %** ali **79,9** mio EUR

➤ ZELENJADNICE:

- 00-21: **2,9 %–9,7 %** ali **30,6–129,3** mio EUR;
- Povp. 12-20: **7,1 %** ali **89,8** mio EUR

Uvod

Površina kmetijske zemlje v uporabi (KZU)

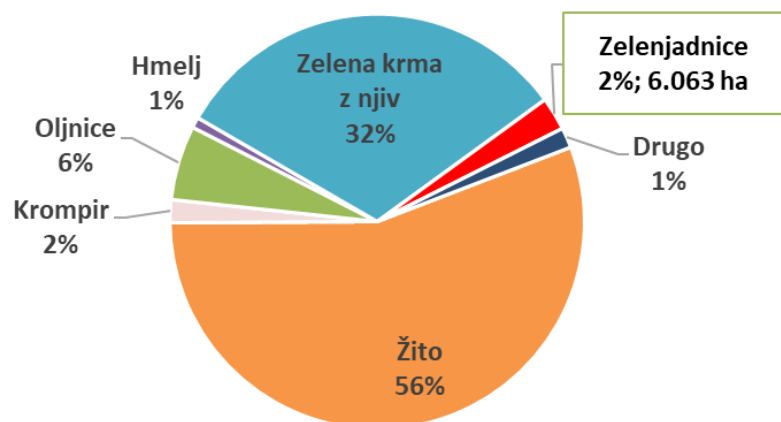
- **2000-2021:** 458,2–509,7 tisoč ha (–6 %);
- **Povp. 2012-2020:** 479,7 tisoč ha

Trajni travniki v KZU: 57,1 %–60,8 %; ↓

Njive v KZU: 33,3 %–37,4 %; ↑

Trajni nasadi v KZU: 5,2 %–6,0 %; ↔

Njive in vrtovi (povp. 12–21); 174,0 tisoč ha

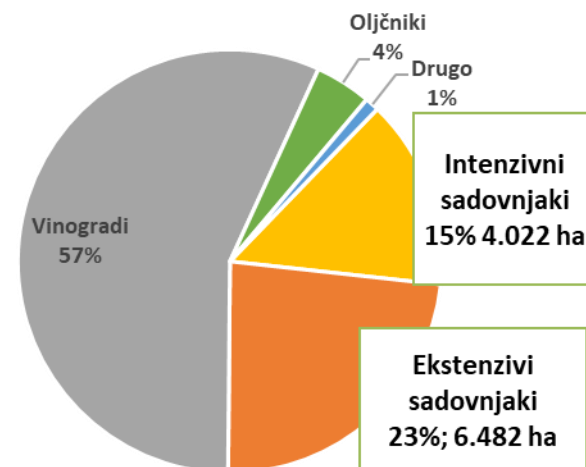

Povp. 2012-2020:

IS v KZU: 0,8 %–0,9 %; 4.022 ha

Z v KZU: 0,5 %–1,2 %; 6.063 ha

Trajni nasadi (povp. 12–21); 27,7 tisoč ha;

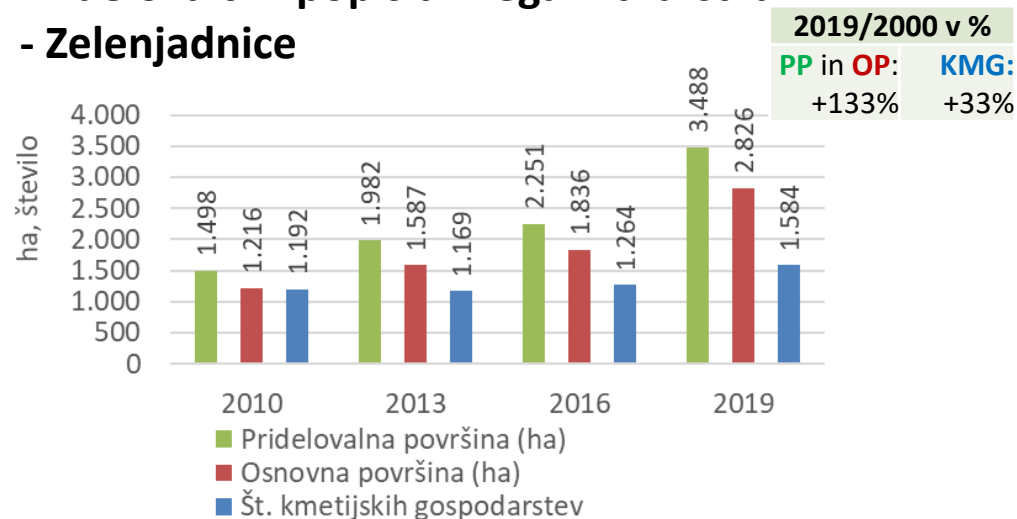
Zelenjadnice: pridelava – pridelovalci

Kmetijska gospodarstva z zelenjadnicami

	2000	2010	2020	<u>2020</u> 2000
Število kmetijskih gospodarstev	59.707	42.123	36.458	-39%
- delež v vseh KMG (%)	69,1	56,4	53,4	
Osnovna površina (ha)	2.532	2.276	5.659	123%
Osnovna površina na KMG (ar)	4,2	5,4	15,5	266%

Pridelovalci – popis tržnega vrtnarstva - Zelenjadnice

Pridelovalna površina na KMG; ha

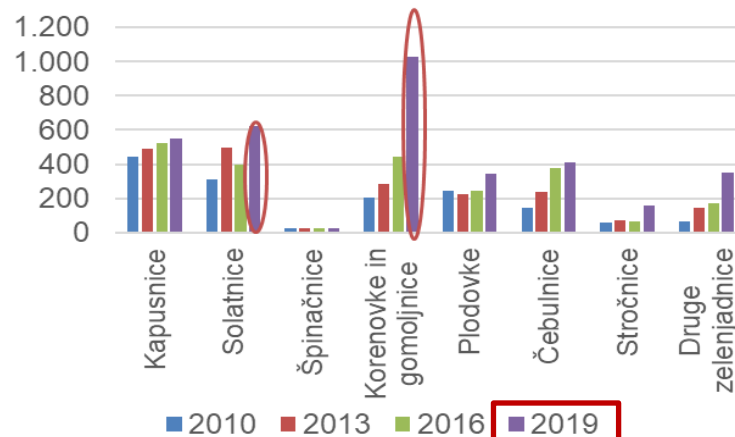
2010	2013	2016	2019	19/20
1,26	1,70	1,78	2,20	+75%

Proizvodno vezana plačila - zelenjadnice; ARSKTRP

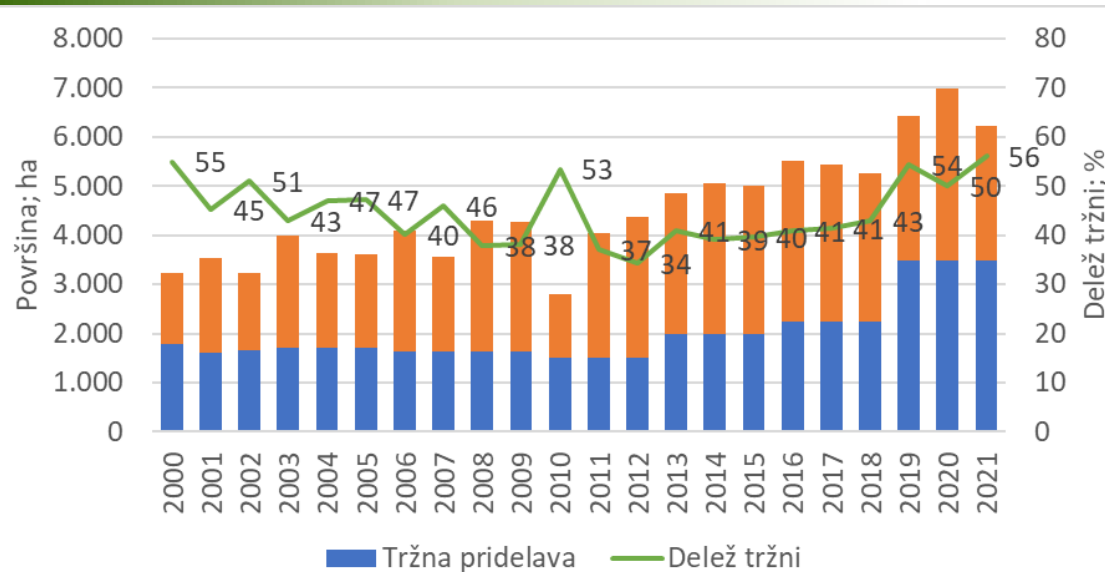
Leto	KMG	ha	ha/KMG
2015		600	1.005
2016		877	1.672
2017		912	1.853
2018		908	1.729
2019		1.043	2.781
2020		1.219	2.958
2021		1.139	2.664

Vir: ARSKTRP

Pridelovalna površina, po skupinah – tržni; ha

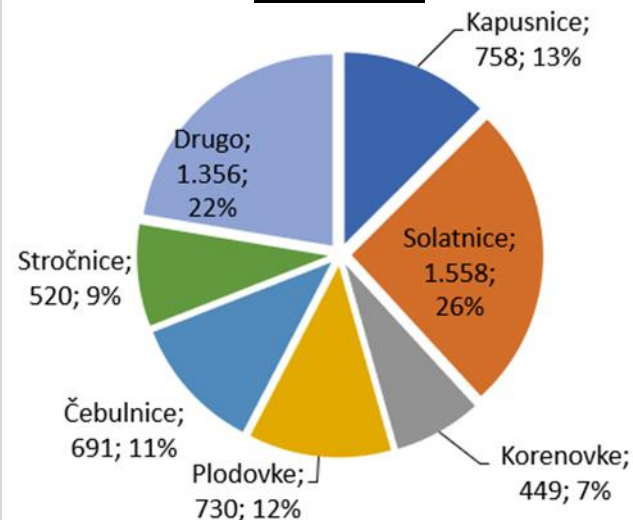

Zelenjadnice: pridelava – površina

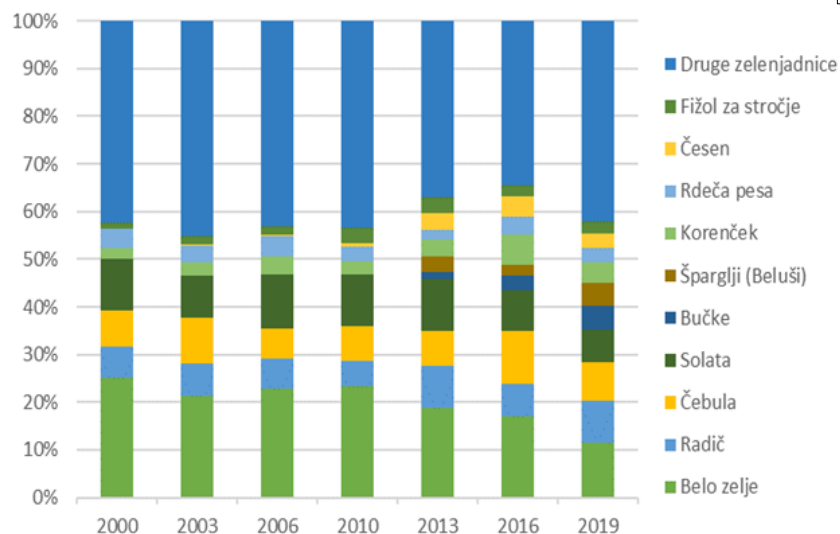

Zelenjadnice, **na KMG**; 2017-2022;

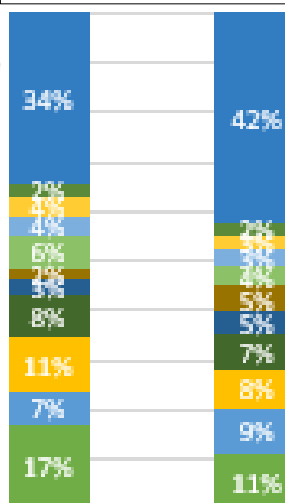
6.063 ha

Zelenjadnice, **tržne**, struktura po vrstah

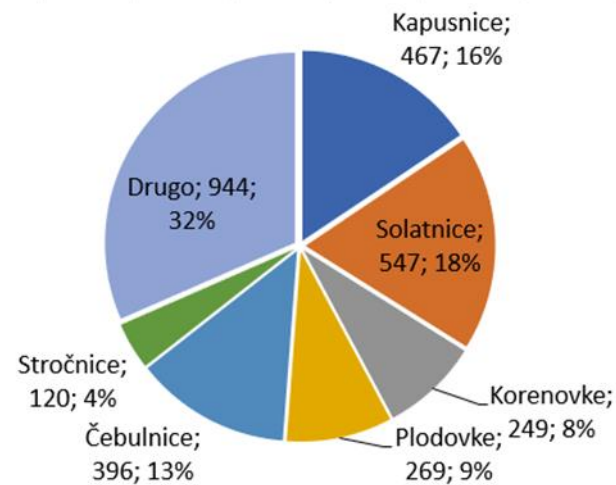

Struktura, vrste (%)
2016 2019

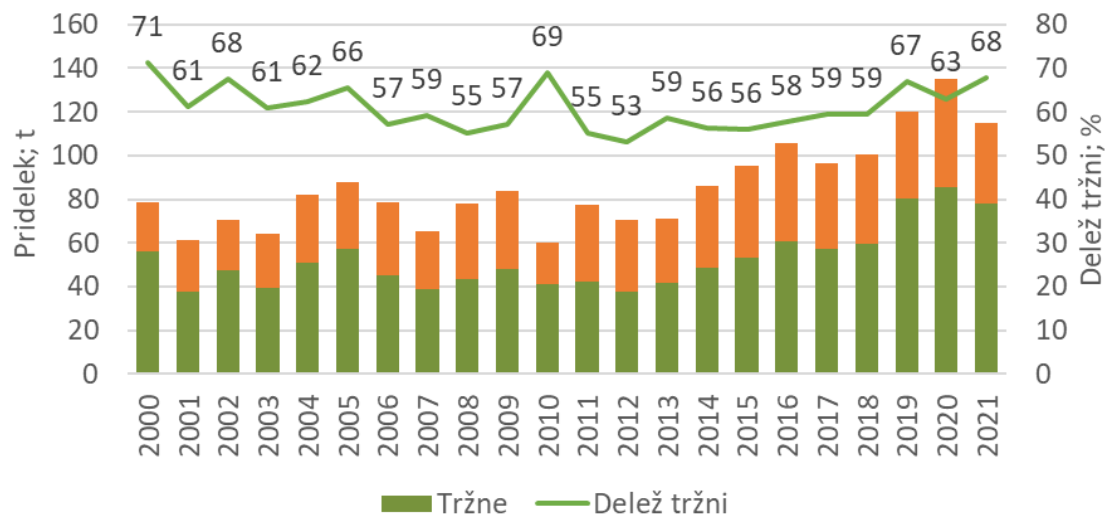

Zelenjadnice, **tržne**; 2017-2022;

2.992 ha

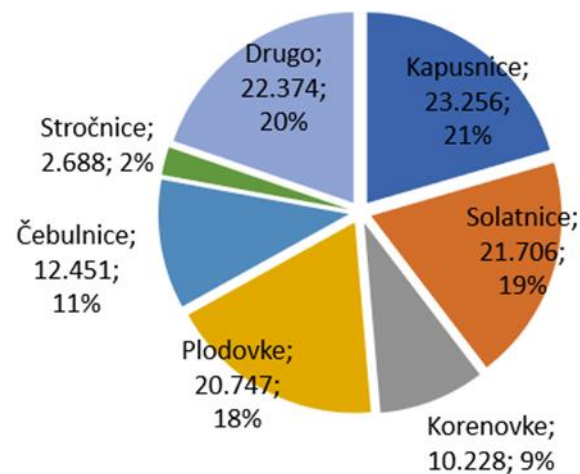

Zelenjadnice: pridelava – pridelek

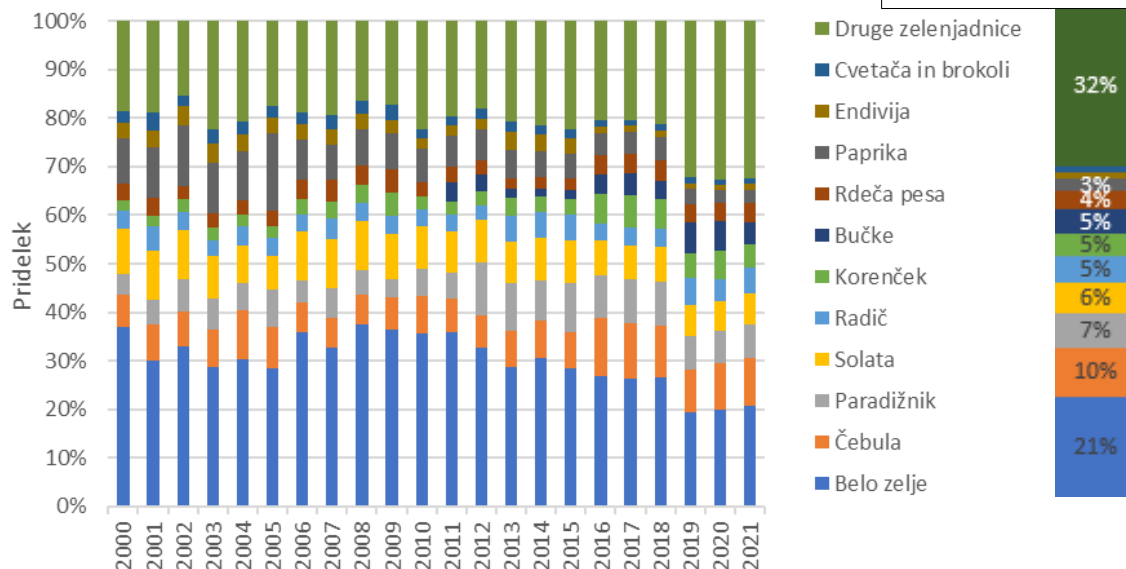

Zelenjadnice, **na KMG**; 2017-2022;

113.450 ton

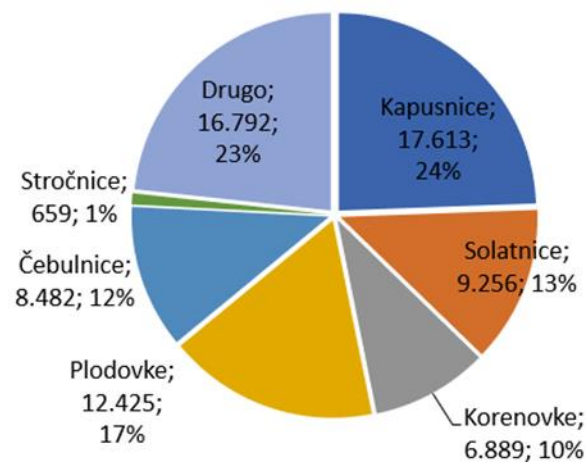

Zelenjadnice, **tržne**, struktura po vrstah

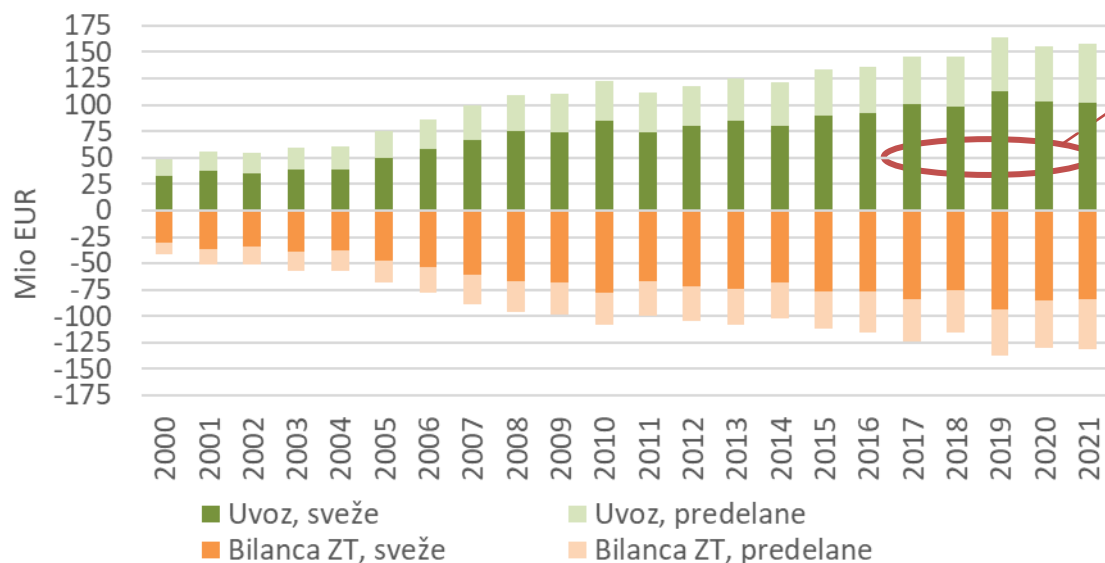
Zelenjadnice, **tržne**; 2017-2022;

72.116 ton

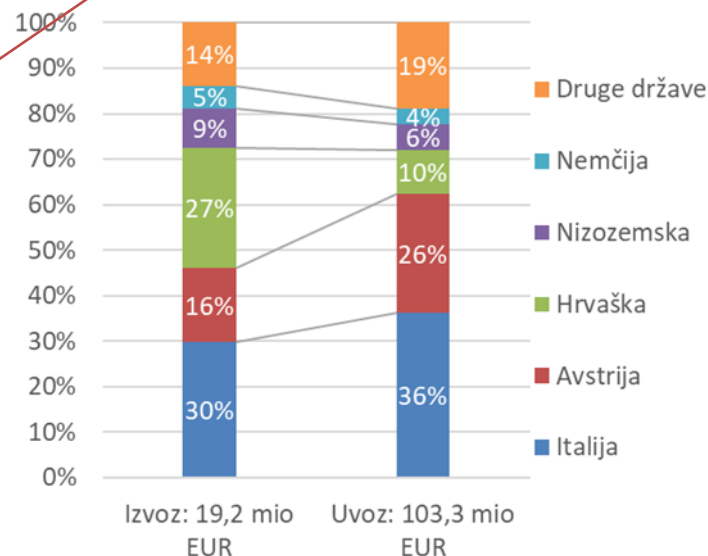

Zelenjadnice: blagovna menjava – vrednost

Zelenjadnice; **sveže in predelane**; mio EUR; 2000-2021

Sveže zelenjadnice; po državah; 2017-2021

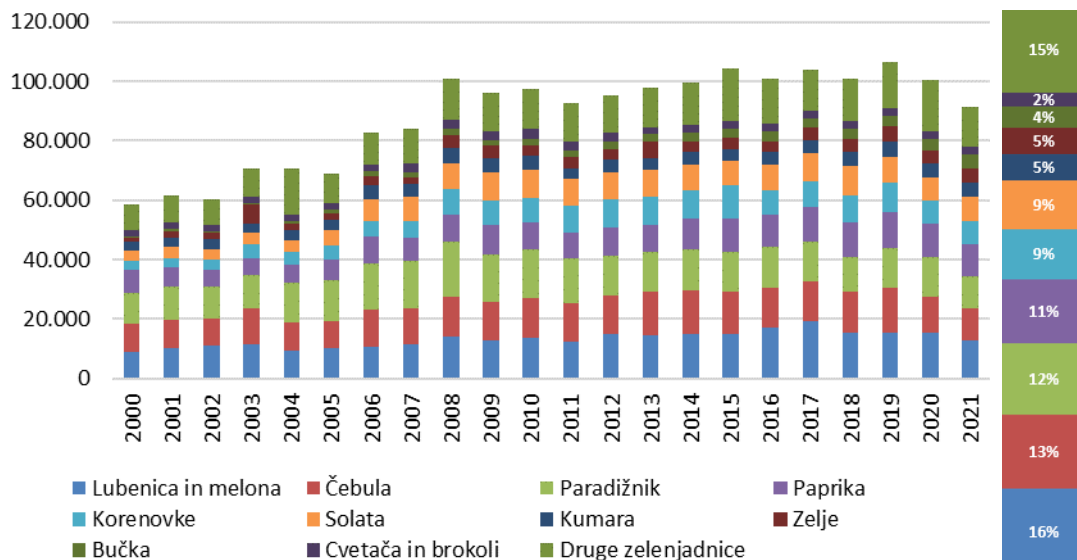
➤ Slovenija **neto uvoznica** zelenjadic:

- **bilanca ZT**: od -41,6 do -137,6 mio EUR; **uvoz**: 48,9–163,4 mio EUR; **izvoz**: 2,8–30,0 mio EUR

- **4–5 %** zelenjadic (sveže: 3 %) v **blagovni menjavi** agroživilskih proizvodov (CT 1-24), ki od leta 2000 znaša od 1.057 do 4.554 mio EUR
- **6–7 %** zelenjadic (sveže: 4 %) v **uvozu** agroživilskih proizvodov (CT 1-24), ki znaša 700–2.775 mio EUR

Zelenjadnice: blagovna menjava – količina

Uvoz; sveže zelenjadnice; t; 2000-2021

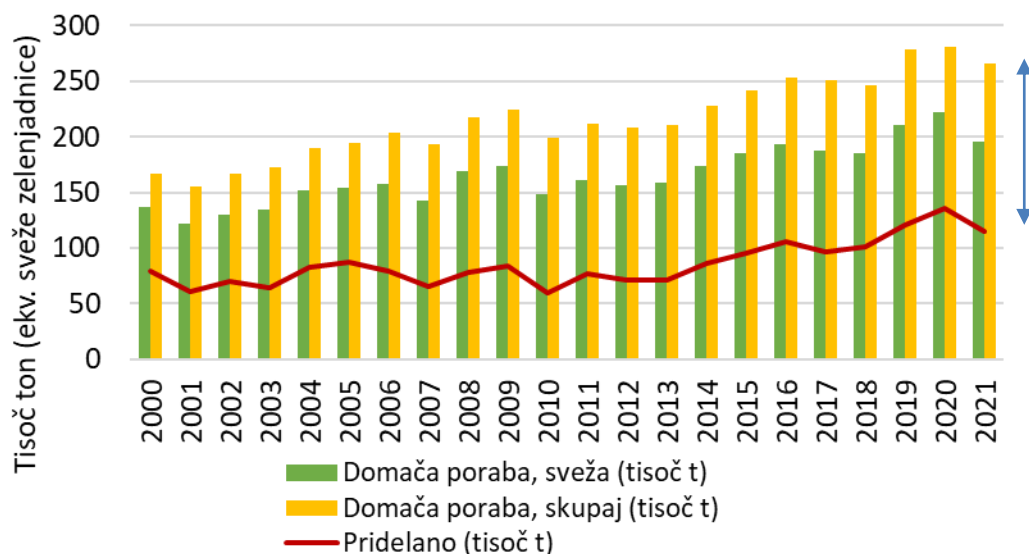
Uvoz; sveže zelenjadnice

	Tisoč ton		% 17-21
	00-04	17-21	00-04
Sveže zelenjadnice	64,4	100,6	56%
Od tega:			
Paradižnik	11,3	12,5	10%
Čebula	9,9	13,1	32%
Lubenica in melona	10,2	15,7	53%
Kumara	3,1	4,7	54%
Zelje	2,9	4,7	59%
Paprika	6,2	11,4	83%
Korenovke	3,8	8,7	128%
Solata	3,8	8,7	132%
Bučka	0,6	3,7	492%

- **Uvoz svežih zelenjadnic; 2000-2021:** od 58,8 tisoč t do 103,9 tisoč ton;
- **Izvoz svežih zelenjadnic; 2000-2021:** od 0,9 do 16,7 tisoč ton.
 - **Najpomembnejše zelenjadnice v uvozu; po količini:** lubenica in melona, čebula, paradižnik, paprika; podobno tudi **po vrednosti:** paradižnik, paprika, solata, čebula,...
- **Uvoz predelane zelenjave (ekv. sveže); 2000-2021:** od 35,5 tisoč t do 91,1 tisoč ton;
- **Izvoz predelane zelenjave (ekv. sveže); 2000-2021:** od 2,6 do 20,6 tisoč ton.

Zelenjadnice: poraba, samooskrba

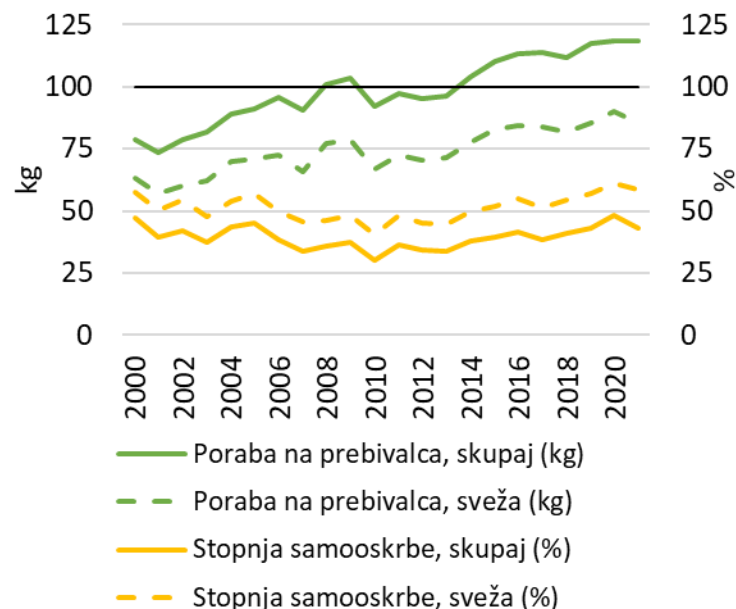
Bilanca

	2000-2004	2017-2021	17-21/ 00-04
Domača poraba, sveža (tisoč ton)	134,9	200,2	48%
Domača poraba, skupaj (tisoč ton)	170,4	264,3	55%

- Poraba zelenjadnic večja od pridelave
- Domača poraba ima trend povečevanja

Zelenjadnice; SS in poraba na prebivalca

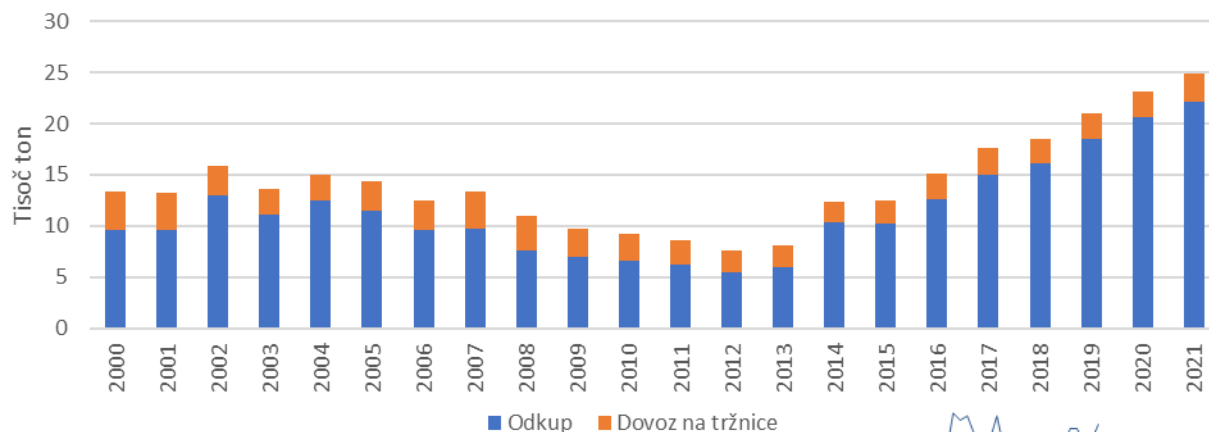

	2000-2004	2017-2021	17-21/ 00-04
Poraba na prebivalca, sveža (kg)	62,4	85,2	36%
Poraba na prebivalca, skupaj (kg)	80,2	115,9	44%
Stopnja samooskrbe, sveža (%)	52,8	56,5	3,7 ot
Stopnja samooskrbe, skupaj (%)	41,8	42,8	1,0 ot

- Poraba na prebivalca se povečuje
- Stopnja samooskrbe ostaja bolj ali manj na enaki ravni

Zelenjadnice: prodaja, cene

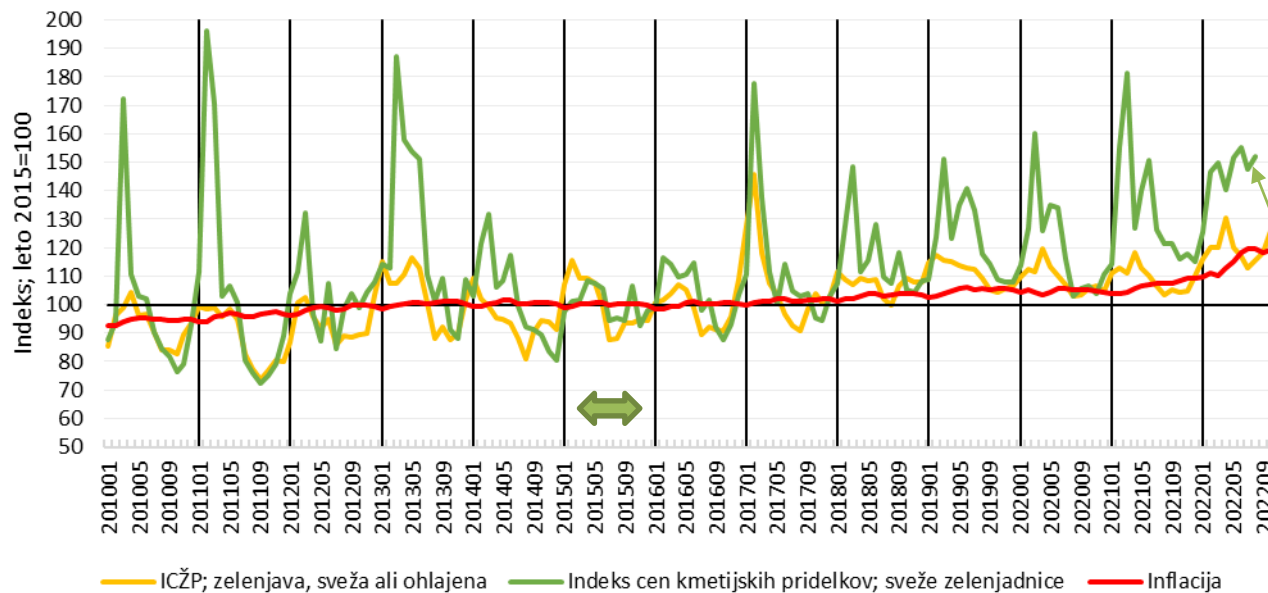
Prodaja, odkup svežih zelenjadnic

V zadnjih letih se „zabeležena prodaja“ povečuje; z 12 na 25 tisoč ton.

Predstavlja še vedno manj kot 1/3 t. i. tržne pridelave.

Gibanje cen, mesečno (Indeks; 2015=100)

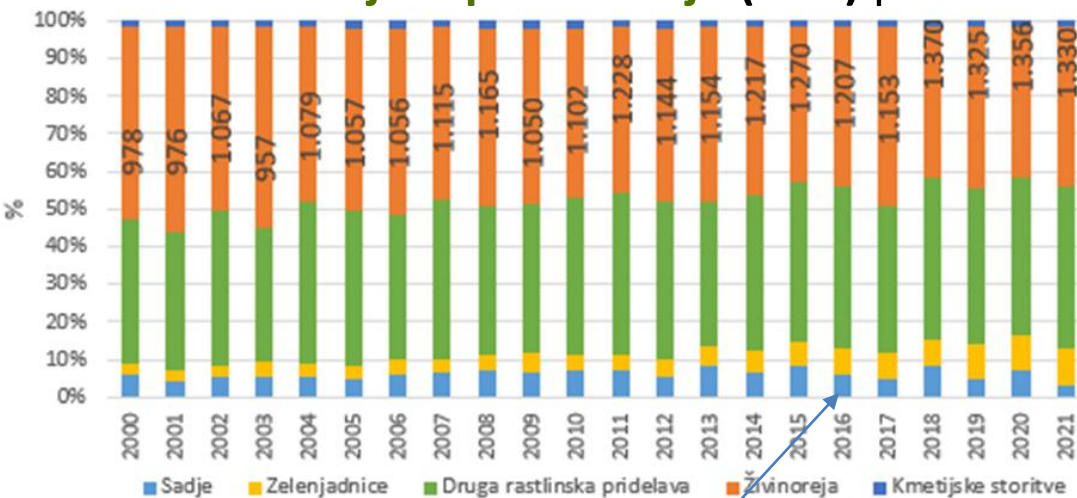
Sezonsko gibanje cen zelenjadnic, tako ICŽP kot ICKP

ICŽP - sveža zelenjava podobna rast kot inflacija; Indeks = 119)

ICKP - sveže zelenjadnice intenzivnejša rast; Indeks = 150

Uvod

Vrednost kmetijske proizvodnje (VKP) po osnovnih cenah (tekoče cene, tekoči tečaj)

➤ SADJE:

- 00-21: 3,2 %–8,5 % ali **39,1–116,0 mio EUR;**
- Povp. 12-20: 6,4 % ali **79,9 mio EUR**

Vrednost kmetijske proizvodnje: 2000-

2021: **957,0–1.370,0 mio EUR**

Povp. 2012-2020: **1.252,5 mio EUR**

Sadje in zelenjadnice:

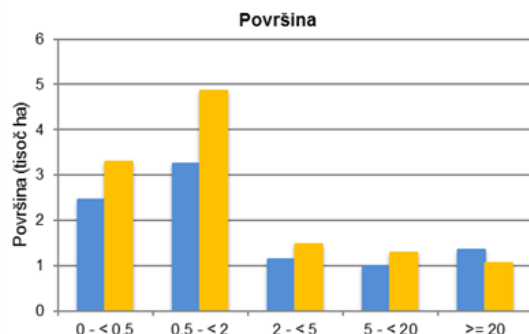
- **7,2 %–16,7 % v vrednosti KP**
- **6,4 %–28,5 % v vrednosti rast. prid.**
 - 2000-2021: **70,0–225,9 mio EU**
 - Povp. 2012-2020: **169,5 mio EUR**

Sadje - struktura

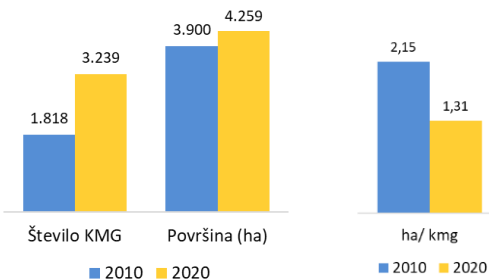
Popis kmetijskih gospodarstev

	2010	2020	% 2020 2010
Število KMG s sadovnjaki	21.186	22.426	5,9%
Delež v vseh KMG (%)	28,4	32,8	4,4 ods.t
Število KMG z intenzivnimi sadovnjaki	1.818	3.239	78,2%
Delež v vseh KMG (%)	2,4	4,7	2,3 odst.t
Površina sadovnjakov - skupaj	9.190	12.008	30,7%
Delež v KZU (%)	1,0	1,3	0,3 ods.t
Površina intenzivnih sadovnjakov	3.900	4.259	9,2%
Delež v KZU (%)	0,4	0,5	0,1 ods.t
Povprečna površina na KMG	0,43	0,54	23,4%
intenzivni sadovnjaki	2,15	1,31	-38,7%
ekstenzivni sadovnjaki	0,27	0,38	44,2%

Vir: SURS, popis kmetijskih gospodarstev

Struktura intenzivnih sadovnjakov

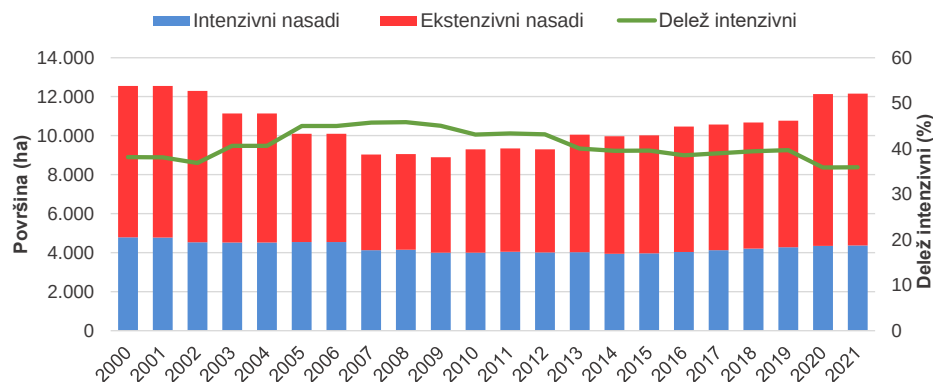
Popis intenzivnih sadovnjakov

Vir: SURS, popis intenzivnih sadovnjakov

Število KMG: 2012: 2.013 KMG; 2017: 2.951 KMG

Sadje - pridelava

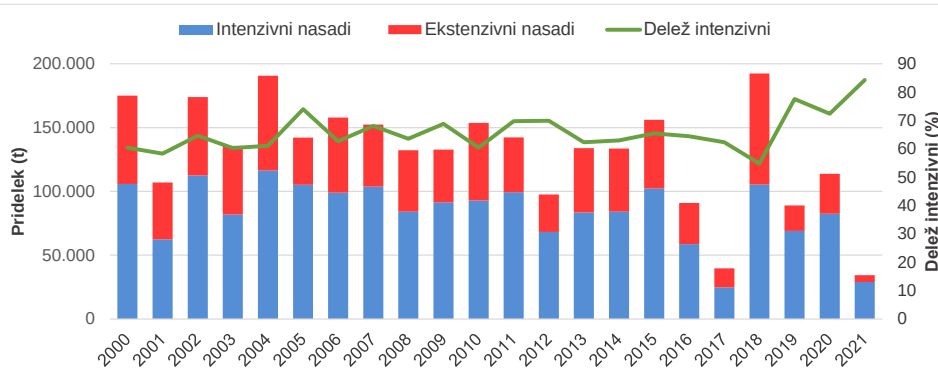
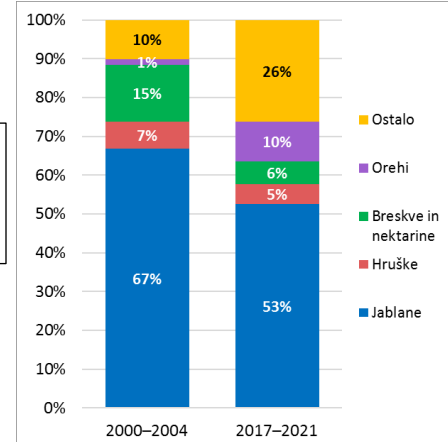
Površina:

Sadovnjaki skupaj: 9 do 13 tisoč ha
Intenzivni nasadi: 4 do 5 tisoč ha
Ekstenzivni nasadi: 5 do 8 tisoč ha

2017–2021/2000–2004:

Sadovnjaki skupaj: –6 %
Intenzivni nasadi: –8 %
Ekstenzivni nasadi: –4 %

Struktura površine intenzivnih nasadov

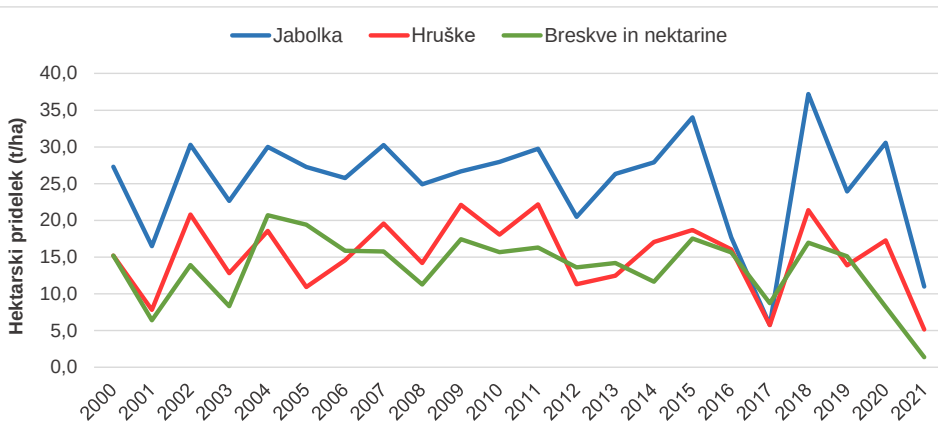
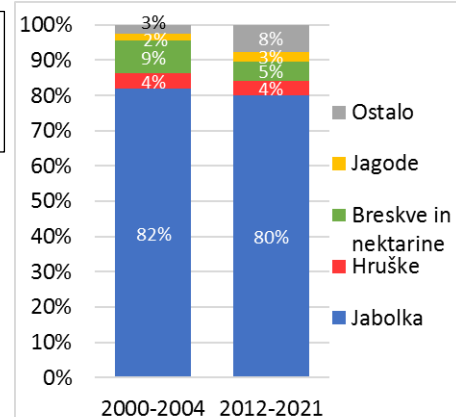
Pridelek:

Sadovnjaki skupaj: 34 do 192 tisoč ton
Intenzivni nasadi: 25 do 116 tisoč ton
Ekstenzivni nasadi: 5 do 87 tisoč ton

2017–2021/2000–2004:

Sadovnjaki skupaj: –40 %
Intenzivni nasadi: –35 %
Ekstenzivni nasadi: –48 %

Struktura pridelka iz intenzivnih nasadov

Jabolka

max: 37 t/ha (2018); min: 6 t/ha (2017)

Hruške

max: 22 t/ha (2011); min: 6 t/ha (2021)

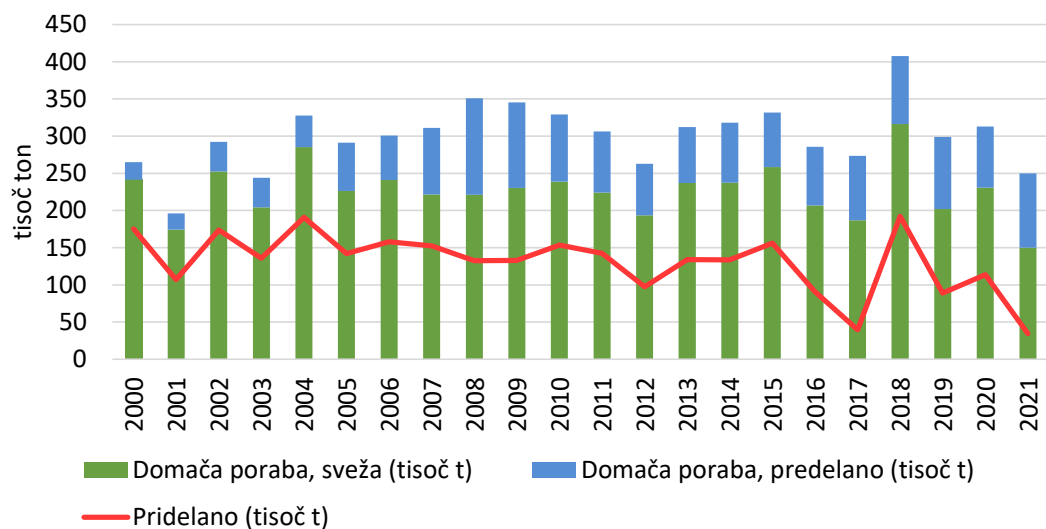
Breskve

max: 21 t/ha (2004); min: 1 t/ha (2021)

2017–2021/2000–2004:

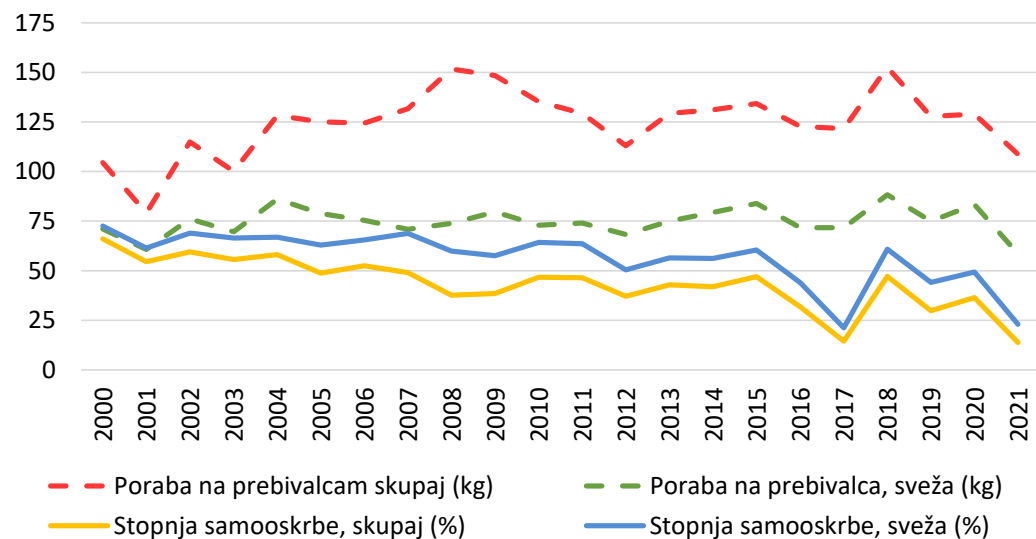
Jabolka: –14 %
Hruške: –16 %
Breskve: –22 %

Sadje – poraba, samooskrba

	2000-2004	2017-2021	17-21/00-04
Domača poraba, sveža (tisoč ton)	231	217	-6%
Domača poraba, skupaj (tisoč ton)	265	309	16%

- Poraba sadja: 196 do 408 tisoč ton
- Poraba svežega sadja: 150 do 316 tisoč ton

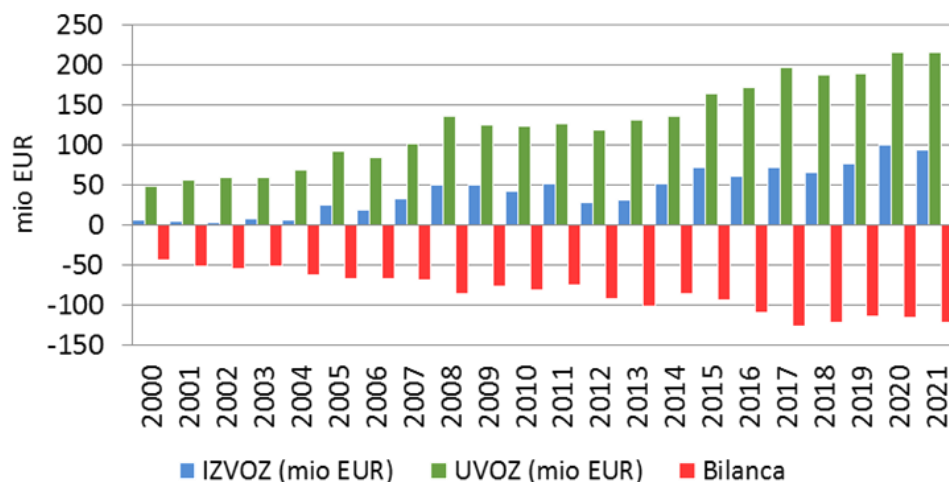

	2000-2004	2017-2021	17-21/00-04
Poraba na prebivalca, sveža (kg)	73	75	4%
Poraba na prebivalca, skupaj (kg)	105	128	21%
Stopnja samooskrbe, sveža (%)	67	40	-28 ot
Stopnja samooskrbe, skupaj (%)	59	28	-30 ot

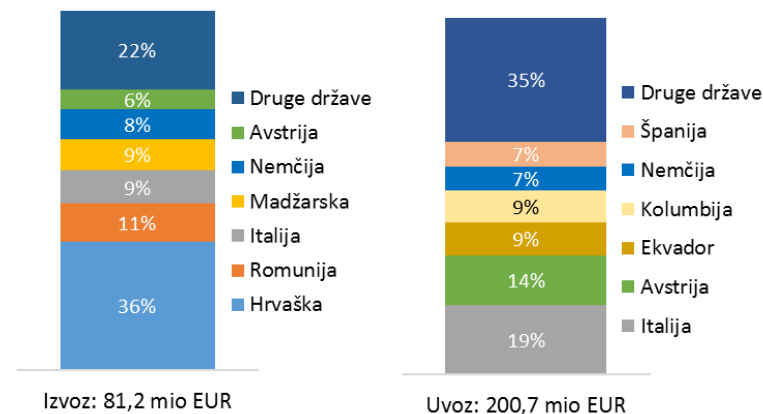
- Stopnja samooskrbe: med 14 % in 66 %
- Poraba na prebivalca: 79 do 152 kg; od tega poraba svežega sadja: 59 do 88 kg

Sadje – blagovna menjava

Sadje, **sveže** (mio EUR); 2000–2021

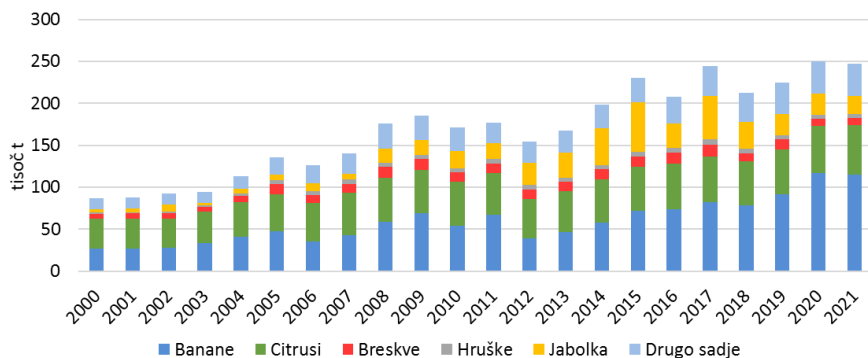
Sveže sadje po državah; 2017-2021

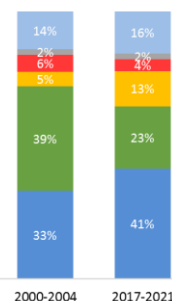
- Slovenija **neto uvoznica** svežega sadja:
 - bilanca ZT: od –43 do –126 mio EUR; uvoz: 49–217 mio EUR; izvoz: 4–101 mio EUR
- **6-7 %** (sveže) v **blagovni menjavi** agroživilskih proizvodov (CT 1-24), ki se je od leta 2000 povečala s 1.057 na 4.554 mio EUR
- **7-8 %** (sveže) v **uvozu** agroživilskih proizvodov (CT 1-24), ki znaša 700–2.775 mio EUR

Sadje – blagovna menjava

Uvoz, **sveže sadje** (tisoč t); 2000–2021

Struktura uvoza (%)

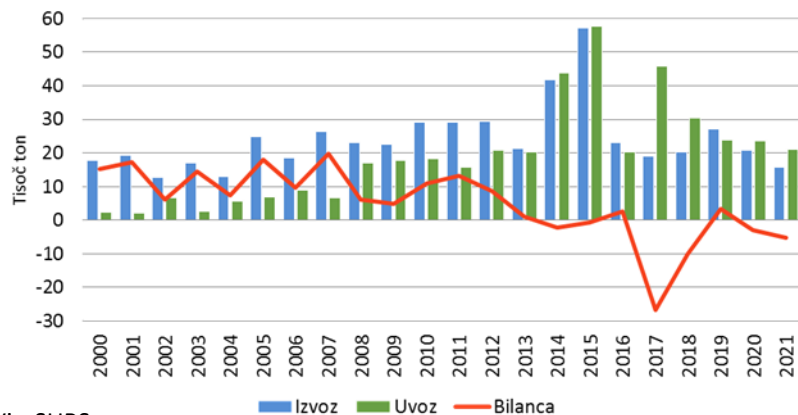
Uvoz; **sveže sadje** (tisoč t)

	00-04	17-21	% 17-21 00-04
Sveže sadje	95,1	235,6	148%
Od tega:			
Banane	31,2	96,9	211%
Citrusi	37,2	55,1	48%
Breskve	6,2	10,6	72%
Hruške	1,9	5,1	158%
Jabolka	5,1	31,1	506%

- **Uvoz svežega sadja; 2000–2021:** od 86,6 tisoč t do 250,3 tisoč ton;
- **Izvoz svežega sadja; 2000–2021:** od 14,3 tisoč t do 134,5 tisoč ton.

- **Najpomembnejše sadje v uvozu; po količini:** banane, citrusi, jabolka; **po vrednosti** banane, citrusi in lupinasto sadje

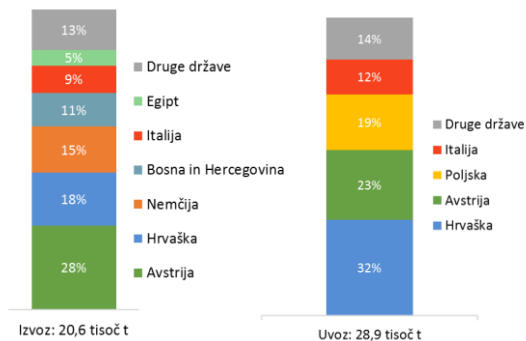
Uvoz in izvoz **jabolk sveža** (tisoč t); 2000–2021

Uvoz jabolk sveža; 2000–2021:
od 2,0 tisoč t do 57,8 tisoč ton;

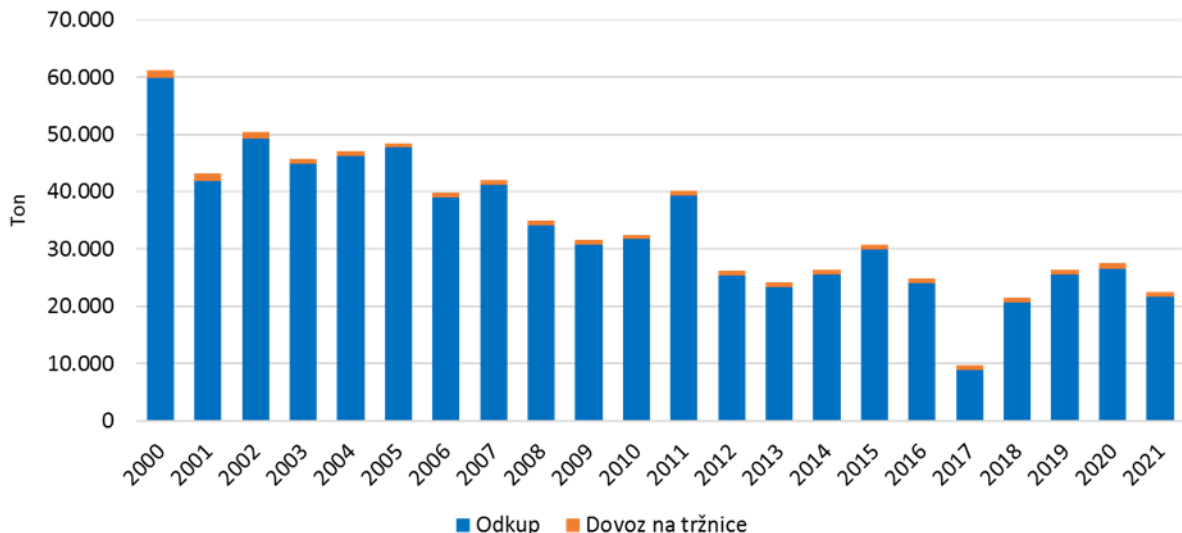
Izvoz jabolk sveža; 2000–2021:
od 12,7 tisoč t do 57,1 tisoč ton.

Struktura uvoza in izvoza **jabolk - sveža** po državah (%); 2017–2021

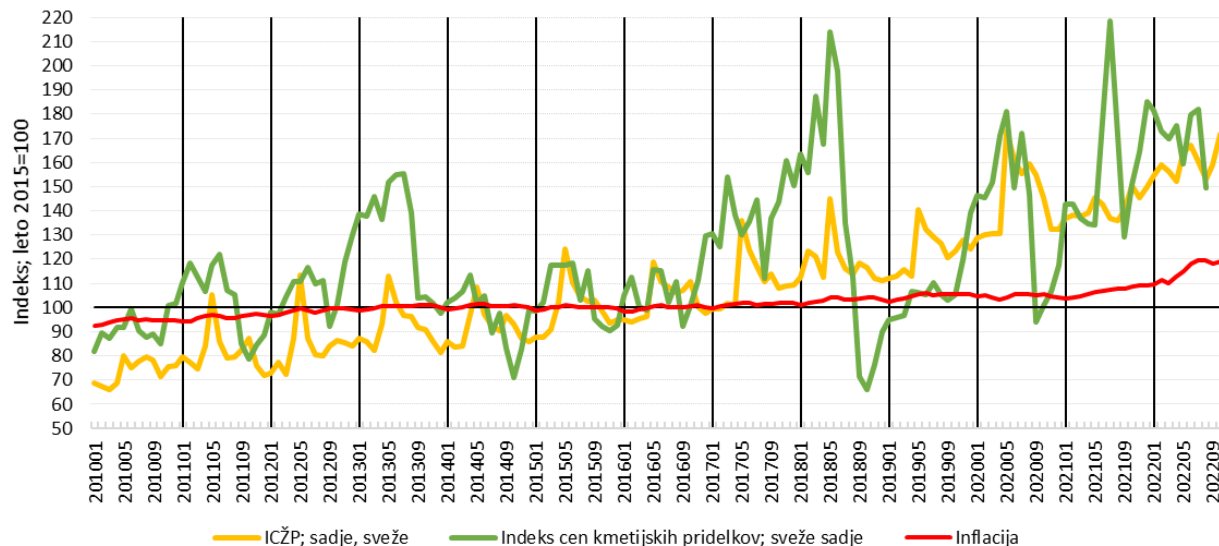
Sadje – prodaja, cene

Prodaja svežega sadja po evidentiranih tržnih poteh; tisoč t

- **Odkup svežega sadja:** med 10 in 60 tisoč ton
- V zadnjih letih se zabeležena prodaja **zmanjšuje**.

Gibanje cen, mesečno (Indeks; 2015=100)

Velika **medletna in sezonska nihanja** cen sadja, tako **ICŽP** kot **ICKP**

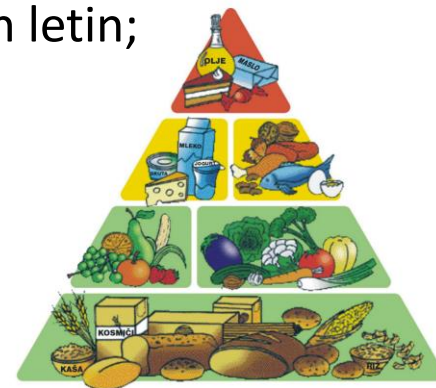
ICŽP svežega sadja podobna rast kot **ICKP** svežega sadja; indeks = 150; višja rast kot inflacija (indeks = 119)

Zaključki

- **Sadje in zelenjadnice** imajo v zadnjih 5-ih letih **14 %** v vrednosti **kmetijske proizvodnje** in **25 %** v vrednosti **rastlinske pridelave**
- **Blagovna menjava** z drugimi državami je zaradi zelo velikega uvoza S & Z zelo obsežna. **Bilanca ZT** (izvoz - uvoz) je **negativna**. V zadnjih 5-ih letih **203,5 mio EUR**

Glede na začetek stoletja:

- **Pridelava sadja se zmanjšuje** (med 35 in 40 %), zelenjadnic pa **povečuje** (+ 60%).
- **Poraba sadja in zelenjave** med leti niha – velik vpliv letine;
Sadje: sveže – nespremenjena, **skupaj** – se povečuje (**cca. 20 %**)
Zelenjadnice: sveže in skupaj se močno povečuje (**cca. 40 %**)
- **Stopnje samooskrbe** med leti nihajo zaradi bolj ali manj obilnih letin;
Sadje: sveže – **močan padec** (–30 ot)
Zelenjadnice: sveže – **manjša rast** (+4 ot)
- **Evidence o prodaji sadja in zelenjadnic** v Slovenij so skromne, prav tako podatki o cenah – velik problem so ažurni podatki o cenah in ponudbi

PREHRANSKA PIRAMIDA

AUTORSTVO IN KALIBRA SINO SLOVENIJA

1 . SADJARSKO-ZELENJADARSKA KONFERENCA 2022

HVALA ZA POZORNOST

Barbara ZAGORC & Ana HITI DVORŠAK

GZS, Ljubljana, 22. november 2022